

„Na tisto tiho
domovanje, kjer
mnogi spé nevzd-
ramno spanje, kjer
kmalu, kmalu dom
bo moj in tvoj —
nocoj se vsul je roj
močan...“
(S. Gregorčič)

NOVINE

SLOVENSKE KRAJINE

Izhajajo vsak četrtek za sledečo nedeljo

Letna naročnina:
na posamezni naslov
30 Din, na skupni 24 Din,
za inozemstvo 72 Din,
z Marijinim L. 100 Din,
za Ameriko 3 dolare
Štev. položnice 11-806
Uredništvo v Lendavi
Uprava v Črensovcih

„Kda jesenski veter listje tá nesé...“

Kadarkoli nam zadoni na uho besedilo in napev te naše domače nagrobne pesmi, se nam vselej porodijo resne in otožne misli. Misel o minljivosti vsega nam stopi v ospredje, zlasti v pozni jeseni.

Tudi sedaj je jesen. Pozna in hladna jesen, ki se je čez noč razpredla po naših vaseh in poljih. Starejši ljudje iščejo po dvoriščih sončnih mest, da bi ujeli za svoje telo še zadnje žarke jesenskega sonca. Kmalu bo zima, morda še hujša ko lanska, da človeku že sedaj gre ledeni škrap skozi kosti.

Listje se trga z vej, se ziblje in vrtinči v zraku in omahuječ lega na zemljo. Vrtovi naših kmetijskih hiš in župnišč, pred nekaj tedni še polni razkošnega cvetja, so dolgočasni in zapušteni; le redke poznojesenske rože še kljubujejo jesenskim vetrovom. Polja so po večini prazna, zidovje golo in jate vran se že spreletavajo nad pokrajino.

Čas umiranja je nastopil, ledeni dihi smrti nam veje nasproti.

Zaton poletja je za nami. Ali bo tudi kmalu nastopil zaton mojega ali tvojega življenja? Mar ne srečavamo naše oči dan za dnem mrtvaške sprevoče otrok, ki še komaj znajo zajokati pa starčkov, ki jim je onemoglo in ušlo telo obležalo brez giba. Na tisoče in tisoče ljudi pada v današnjem nečloveškem klanju kakor pač nanese: na polje, v morje in puščavo.

Ob takih prilikah se nehote vzdramijo v nas misli, ki so morda leta in leta dremale v največjih globinah naše duše. Pri vsakem! Če ne drugo pa mrzav v sobi marsikoga trdo opomin, da je sončno poletje mimo in lačna zima čaka pred pragom. Hlad veje od vsepovsod, hlad, ki je podoben smrti.

Kljub vsemu tili v ljudeh upanje, da tudi to mine in pride boljše življenje. Toda kje je? Onstran groba!

Le pogled umirjenost starčkal! Ko jesen življenja pritisne usehlemu telesu svoj neizprosni pečat, čuti starček, da se je njegovo življenje nagnilo na jesen. Nato vdano čaka, da bo nekega jutra onemogel obležal v postelji. Polagoma bo zamrl tudi poslednji dihi na njegovih ustnicah, nato ga bodo odnesli na pokopališče ter položili k mnogim, ki so že zaspali davno pred njim.

So pa tudi ljudje, ki jim je življenje sicer postaralo obraz, a vendar imajo veliko življenjske sile v usehlem telesu. Delajo in brskajo po domačem domu, če že ne morejo več na njive. Taki ljudje nehajo delati šele tedaj, ko jim odrevenela roka ne more več držati motike in morajo odhajati v drug, nov svet. In vendar vsaka beseda iz ust teh možakov zveni kot resen opomin, da je treba življenje izpolniti z molitvijo in ne samo z delom. Ker v tem je vsa prava sreča, da človek moli in dela.

Saj je pravzaprav vse naše življenje iskanje sreče na zemlji. Letamo zanjo, da nam včasih krvavijo noge. Pri tem pa pozabljamo, da se pravo življenje in s tem tudi sreča začne šele takrat, ko se nam odprejo vrata v večnost.

Ljudska, kmetijska modrost je to neizpodbitno resnico oblekla v lepo, čudežno zgodbo o goslarju.

Mladi goslar se je trudil, da bi iz svojih gosli izvalil čim lepši napev. Zato je posnemal v gozdu gostolenje ptic, a ga ni zadovoljilo. Posnemal je lahen šepet večernih sapic in orjaško divjanje burje, a tudi to ga ni zadovoljilo. Posnemal je žuborenje potoka pa tudi s tem ni bil zadovoljen. Iskal je, se trudil a najlepše pesmi ni našel.

Vsi, ki ste marke prijavili pri Rafaelovoj družbi v Črensovcih,

te članek dobro prečitite i se ravnajte po njem.

Marke smo menjavali 12. okt. v Črensovcih. Pet dni poznej, to je okt. 17. smo dobili od ministerstva socialne politike prek kraljevske banke uprave sledeči dopis:

Št. br. 25719. 30. septembra 1940.

KR. BANSKOJ UPRAVI

Ljubljana

Od kontingenta 200.000 RM, kolikor je odobrilo nemško ministerstvo narodnega gospodarstva za odkup nemškega kovane denarja kakor tudi bankovcev po 5 RM, ki so jih prinesli jugoslovanski sezonski delavci iz Nemčije, razpolaga Narodna banka še s približno 40.000 RM, po obvestilu od „Putnika“ — Beograd.

Ta znesek zadostuje za odkup vseh doslej prijavljenih kovanih mark, ki se še nahajajo v rokah naših sezonskih delavcev v Jugoslaviji. Zadoštoval bo pa verjetno tudi za odkup vseh bankovcev po 5 RM, dočim se večji bankovci sploh ne bodo menjali, ker jih Nemci nikakor ne spremajo.

Z ozirom na to, da je „Putnik“ iz Maribora še prejšnji mesec počel z menjavo teh mark v Slovenski Krajini sicer po nižjem tečaju kot je bilo dogovorjeno — kar je povzročilo upravičen protest tamkajšnje Rafaelove družbe — se sporoča, da je sporazumno z Narodno Banko odločeno, da „Putnik“ izplača izseljencem za to marko čistih po Din 14 30 (s tem, da sebi zadrži Din 0 50 za vsako RM.) Seveda „Putnik“ mora plačati razliko za vse marke, ki jih je že odkupil po nižji ceni!

Ministerstvu je čast zaprositi Kr. bansko upravo, da čim bolj pospeši ta odkup, da bi se zadeva končno likvidirala (rešila) v zadovoljstvo prizadetih naših delavcev.

Izvolite o tem izvestiti borzo dela v Mariboru in Murki Soboti kakor tudi sreska načelstva v Murski Soboti in D. Lendavi ter Družbo sv. Rafaela v Ljubljani in Črensovcih.

Po naredbi ministra

Šef oteka za zaščito izseljenika
Dr. Fedor Aranicki

DRUŽBI „SVETOG RAFAELA“

Črensovc

Sporoča se prednje v zvezi z obvestilom Beograjskega „Putnika“ št. 17.174 od 25. nov.

Po naredbi ministra

Šef oteka za zaščito izseljenika
Dr. Fedor Aranicki

Iz toga dopisa je razvidno i dokazano četvero:

1. da se je Rafaelova družba v Črensovcih borila, da se v dobroj veri prinešene marke naših delavcev zmenijo;

2. da je ta zmenitev dosegla najvišji tečaj, najprej po 14 30 Din. marka;

3. da se je pritožila proti falejšoj zmenjavi, i

4. da je ta tožba posluhljena i da je „Putnik“ dužen vsem tistim, ki so pri njem falej zmenjali marke, razliko doplačati.

šel. Medtem se je postaral in približala se je smrt. Ko je njegovo telo utrujeno in onemoglo ležalo na smrtni postelji, mu je zadonela na uho nebeško lepa pesem, ki je prihajala z neba. Z zadnjimi močmi se je dvignil, vzel svoje gosli v roke in začel oponašati čudoviti napev te pesmi. Res, posrečilo se mu je, da je ujel na strune zaželjeni napev, ki ga je celo življenje iskal zaman. Komaj pa je odigral nekoliko zvokov, mu je počila

Ne iščimo zrokov, zakaj so se marke falej menjavale i od koga i zakaj ne bila Rafaelova družba povabljena k sestanki, gde se je tajno določilo, kak se bo marka menjavala. To pustimo pri strani. Povdarimo pa glasno i jasno, da se to ne bi smelo goditi, ar je izmenjavo mark dosegla Rafaelova družba za ceno 14 30 Din. i bi njo oni prvo mogli pitati, gde se bo zmenjavanje vršilo po od ministerstva določeni ceni. Drugo, ka moremo povdariti tudi jasno i glasno je to, da bi se odloki ministerstva mogli hitrej izvršavati, ne pa zavlačivati mesece dolgo, da se je stromaški narod, ki je meo jezero potreb, penez pa ne, tak rekoč silo, da je za fal ceno ta zmetao marke. Takše postopanje oblasti, ki glavarino hitro pobere od delavca i ga brez nje ne pusti prek meje na zaslužek, je vse graje vredno. Te gornji odlok pa vnogi drugi odloki so samo plašč po dežji. Gda so pijajce že izcecale marke iz delavcovih žepov, te je že kesno davati navodila, kak naj je delavci zmenjavajo. Pri Rafaelovoj družbi je bilo prijavljenih nad 24 jezero mark. Zmenjenih po 14 30 Din je pa komaj 1505 RM. Vse ostale marke so se po nižjem tečaju zmenile, zodate, ali sploh ne zmenile. Delavci so kvarni vnoge deset i deset jezere

dinarov. — Ka njim je zdaj za včiniti? Poslušajte, eto.

Vsi tisti delavci, ki ste pri Rafaelovoj družbi v Črensovcih prijavili svoje marke, naznanite toj družbi sledeče:

1. Kelko i kakše marke ste prijavili, kelko v paprti, kelko v srebri ali drobiži? Na priliko: papir po 10 RM telko, srebro po 5 RM telko i tak dale. Vse točno.

2. Pri kom ste marke menjali ali komi ste je odali i kda?

3. Po čem ste marke zmenili ali odali, po čem edne i po čem druge.

4. Keliko mark šče mate i kakše. Zadostuje gornje podatke po ednoj dopisnici javiti Rafaelovoj družbi v Črensovc.

Bogajte delavci i hitro odgovorite!

Na pritožbo Rafaelove družbe tudi občine spišujejo vkup marke, ki je šče mate. To vas naj ne moti. Mi gornje podatke potrebujemo, da vam spravimo doplačilo, ki je ministerstvo določilo. Odgovorite nam v najkračšem časi.

KLEKL JOŽEF,

predsednik Rafaelove družbe za varstvo izseljencov Slov. Krajine.

Politične vesti

Angleški ministerski predsednik Churchill Francozom. Angleški ministerski predsednik Winston Churchill je imel zadnji ponedeljek zvečer v radiu govor, ki je bil namenjen Francozom v Franciji. V začetku govora je pojasnil, da nima namena govoriti o posameznih dogodkih, ker sovražnik vedno prisluškuje. Tisti Francozi, ki mislijo na bodočnost Francije in francoskega naroda si naj priključijo v spomin besede, ki jih je govoril veliki Francoz Gambetta po letu 1870. (ko so Francozi premagali Nemce): „Nočemo govoriti o bodočnosti, ampak misliti nanjo in delati zanjo.“ Svoj govor je Churchill zaključil s sledečimi besedami: „Lahko noč. Dobro spite, da si nabereite moči za jutrišnje naloge, za jutrišnji dan, čigar sonce bo obsevalo vse, ki trpijo in prenašajo težave, kakor tudi grobove naših borcev. Živela Francija! Naprej za narodi vseh dežel za pravičnost in resnico! Boljšim časom nasproti!“

Sestanek med Hitlerjem in Francom. Zadnjo sredo se je Hitler sestal z generalom Francom na francosko-španski meji. Franca je spremljal zunanji minister Serrano Sunner, Hitlerja pa zunanji minister Ribentrop, vrhovni poveljnik Braushitz in general Keitel. Razgovori so bili v zvezi s sodelovanjem Španije pri ureditvi Afrike.

Sestanek med Hitlerjem in Lavalom. Dan poprej, to je v torek, pa se je Hitler sestal v Parizu s predsednikom francoske vlade Lavalom. Pri tej priliki sta Nemčija in Italija ponudile Franciji mir pod tem pogo-

jem, da odstopi Francija Alzacijo in Loreno Nemčiji, Nico in polovico Tunizije Italiji, Severni Marok Španiji, kolonijo Indokino Japonski. Afriške kolonije pa naj bi imele skupno nemško-italijansko-francosko upravo. Vojno brodovje v Sredozemskem morju pa naj bi Francija dala na razpolago Nemčiji in Italiji za boj proti Angliji. Maršal Petain in general Weygand sta pogoje odklonila, dočim jih je Laval zagovarjal.

Sestanek med maršalom Petainom in Hitlerjem. Zadnji petek sta se sestala na neki majhni postaji v zasedenem delu Francije Hitler in poglavar francoske države maršal Petain. Razgovori so trajali dve uri. Uradnega poročila ni, pač pa ameriški listi širijo poročila, da je Petain začasno prepustil velesilam osišča svoja pristanišča v Sredozemskem morju, Afriki (Bizerta, Casablanca, Dakar in Džibuti) in v Siriji, zato pa se vrne okrog 2 milijona ujetnikov v Francijo in vlada se sme preseliti v Pariz.

Pomen zadnjih sestankov. Vsi ti trije zadnji sestanki zgovorno pričajo, da se je težišče politike preselilo na zahodni del Evrope. Ta nemška politika gre pred vsem za tem, da pritegne k sodelovanju Španijo in Francijo na osišče Rim-Berlin, da bi se na ta način izvedel načrt Nemčije in Italije, namreč napad na Anglijo v Sredozemskem morju. Na ta način hočejo zadeti Anglijo v njeni najboljčutljivejši točki v Egiptu. Italijani bi pritisnili iz Afrike in tudi iz Grčije, Nemci pa s Sredozemskega morja na Egipt. To bi bil takozvani „napad s kleščami“. To se jasno razvidi iz tega, ker je Nemčija že zasedla Romunijo, Turčija in Grčija pa sta itak že pod pritiskom osišča. Saj so v Grčijo že prišle italijanske čete.

Kaj pa Sovjetska Rusija? Sovjetska Rusija skrivnostno molči. Res da zaenkrat Sovjeti še ne bodo šli v vojno, vendar pa pazno preživijo, na kateri strani bi lahko odnesli večji plen. Zlasti preživijo na Turčijo in Kitajsko. Sovjeti torej čakajo na svoj plen iz zasede.

struna in on se je mrtev zgrudil na postelji.

Najlepši napev življenja je goslar našel šele na drugem svetu.

Prišel bo dan in morda ni daleč, četudi bomo živeli sto ali še več let, ko bodo tudi nas nesli na „tiho domovanje“. Telo bo sprejela zemlja, a duša, sama in gola, bo morala pred božji sod. Ali bomo tudi mi takrat našli svoji duši najlepši, čudoviti nebeški napev?

Nedela

po Risalaj dvajseta i peta

I stopo je Jezus v ladjo i ž njim so šli njegovi vučeniki. I glej, nastao je na morji velki viher, tak, da so ladjo pokrivali valovje — on je pa spao. I pristopili so vučeniki, ga zbūdili i pravili: „Gospod reši nas, vtaplamo se.“ I veli njim: „Ka ste boječi, maloverni?“ Te vstane i zapove vetrovom i morji — i nastala je velika tišina. Lüdje so se pa začūdili i so govorili: „Što je te, da so njemi pokorni celo vetrovi i morje?“ (Mataj 8, 23—27.)

*

Utrujen od obilnoga dela i pridigovanja v mestu Kafarnaumi, se je šteo Jezus odtrgati lüdem, da bi se malo odpočio potem pa znova v drugih krajih sejao seme bože besede.

Njegovi vučenci so njemu sledili na morje v istoj ladjici. Ne so ga zapustili. Ka nas to vči?

Svet, na šterom živemo, lahko primerjamo morji in naše življenje z nekšnim potovanjem po tom širokom morji.

Morje se vsikdar spreminja. Zdaj je mirno, naskori potem že valovito. Ravnotak se tudi v našem življenju vrsti sreča in nesreča, žalost in veselje, sladkost in bridkost.

Valovi morja so ne vednaki. Zdaj se vzdignejo, zdaj znova ponižajo. Ravnotak je pri človeku. Bogastvo se menja s siromaštvom, čast s sramotov. Što živi v največji časti, je morebiti za kratko vreme že od vseh zapuščen.

V morji velike ribe pojejo male. Ravnotak tudi na sveti močnejši muči slabotnoga, bogataš stiska siromaka.

Morska voda je bridka, toda živali v njoj jako rade prebivajo. Tudi svet je pun bridkosti, pa vendar se ga lüdje tak navadijo, da ga jako neradi zapustijo.

Vse vode se stekajo v morje in vendar morje nikdar ne kipi. Ravnotak tudi človek ne nikdar sit časnih, minljivih reči. Oderuh nema nikdar zadosta bogastva, častilakomnik nikdar zadosta pohvale, nečistnik v svojih grehih ne pozna nikšnih mej.

Nevarnost morja se vidi v tom, da se jih toliko v njem potopi, nevarnost sveta se spozna iz toga, da se jih v njem telko pogubi.

Francoska vlada pristala na nemške predloge. Šef francoske vlade maršal Petain in Hitler sta se na sestanku načelno sporazumela o sodelovanju med Francijo in Nemčijo. Podrobnosti toga sporazuma bodo določili pozneje.

Angleški vojni minister Eden je potoval na Vzhod, s to nalogo, da bi zlasti Egipt spravil ob stran Anglije. Toda italijanski listi mu prerokujejo popolen polom in neuspeh pri tej nalogi.

Italija napovedala Grčiji vojno. Zadnji ponedeljek zjutraj ob 3. uri je Italija zaradi nemirov na albanskogrški meji poslala Grčiji ultimatum, ki je potekel v treh urah t. j. ob 6. uri zjutraj. Grška vlada je ultimatum odklonila, odredila takoj mobilizacijo, na narod pa so bili izdani proglasi kralja Jurija II. in predsednika vlade Metaksasa. Italijanska vlada je namreč zahtevala od grške vlade, naj ji odstopi nekaj grškega ozemlja v svobodno razpolaganje, sicer italijanske čete same zasedejo te predele. Grški narod, zlasti mladina, je navdušeno pripravljen se boriti za obrambo grške svobode in neodvisnosti.

V ponedeljek zjutraj ob 6. uri so italijanske čete preoračile grško mejo, dočim so letala napadala grška mesta. Medtem je Grčija zaprosila Anglijo pomoči v smislu pogodbe, po kateri je Anglija dolžna dati v primeru napada pomoč. Angleška vlada je sklenila Grčiji takoj pomagati. Toda kako? O tem sedaj vlada na dolgo in široko razpravlja, med tem ko Grki potrebujejo takojšnjo pomoč.

Sestanek se vrši za sestankom. V ponedeljek sta se v Firenci zopet šesla Hitler in Mussolini. Uradno poročilo o tem sestanku pravi, da se oba državnika popolnoma skladata v vseh vprašanjih politike.

H. D. župnik:

Nekaj o prekmurski družini

2. Drug pogoj za srečen zakon je, da se sklepa v pravi starostni dobi

Zdravniško dokazano je, da so najbolj primerna leta, ko se naj sklepa zakon, za dečka od 25. leta naprej, za deklo pa od 22. leta naprej. Pred tem časom še nista dozorela za zakonsko življenje niti telesno, niti duševno.

Telo mora biti popolnoma dozorelo pri obeh, le tako bo lahko brez večje škode spolnjevalo zakonske dolžnosti in rodilo zdrav rod. Kako pa naj materino telo, ki je še negotovno, da otroku zdravo godno, dobro razvito telo.

Še bolj važna kot telesna je duševna zrelost zakonskih. Naloge očetovstva in materinstva so tako velike, da je prava umetnost pravih spolnjevanj. Otroke pravilno vzgajati je ena najtežjih nalog. Oče in mati sta prva vzgojitelja. Kako naj to nad vse težko nalogo pravilno rešita, kako naj vzgajata, če sta pa tako mlada, da sta še sama potrebna vzgoje?

Tudi v tem pogledu se v naših krajih, posebno v dolinskih ne postopa pravilno. Naši mladinci se vse preveč mudi v zakon. Kolikokrat se oženi dečko, ki še niti na naboru ni bil; navadno pa takoj, ko pride od vojske, to je okrog 23. leta, torej za dve do tri leta prerano. — Prav tako deklo sili v zakon že s 17. 18. letom. V teh letih še niti pojma ne moreta imeti, kaj je zakon, kaj je družina, kakšne dolžnosti sprejmeta s sklenitvijo zakona.

Posledica je, da telesno začneta oba hirati. Nekdaj cvetoča lica obledi, oči postanejo otožne, težke. Ljudje se pa sprašujejo, kaj ji neki je, da tako slabo izgleda kakor bi vozili z njo. Pa je prej mogoče bila bolj revna. Jedla je bolj črn kruh, sedaj pa ima vsega zadosti, ko se je bogato oženila, pa vseeno tako slabo izgleda. Tako ljudje včasih modrujejo. Ne razumejo, da je deklo od 17. do 20. leta še sama v dobi razvoja, da še njena kri svojega lastnega telesa ni dogradila, pa že mora skrbeti za rast drugega življenja, ki je začelo kiliti pod njenim srcem. Tudi porodi so pri mladih materah navadno bolj težki, včasih celo nevarni za življenje.

Tako mlada, izčrpana žena ostane navadno vse življenje slabotna, bo-

lehna. Vsak malo večji napor, trdo kmečko delo jo že vrže na bolniško posteljo. Dva, tri dni ni za delo. Niti kuhati ne more. Okrog nje se pa prerivajo majhni otroci in prosijo zdaj eden, zdaj drugi kruha, jesti. Oče se ne utegne z njimi pečati, ker ima že itak polno dela drugod.

To so bolne družinske razmere, kar se pozna na vseh članih dotične družine. Ne poznajo brezskrbnega veselja in tudi če se smejejo, je v tem smehu nekaj bridkega.

Vzrok takim žalostnim družinskim razmeram so starši, ki dovolijo, da se njihovi otroci tako zgodaj poročijo. Dostikrat se izgovarjajo, da so se oni tudi tako mladi ženili, pa jim nič ni naškodilo. Se razume, da se to tudi lahko zgodi. So izjeme, toda to so, pravim, izjeme. Redno pa ni tako. Saj celo državni zakon prepoveduje, da bi se premladi ženili. Kdor se hoče poročiti pred 21. letom, mora imeti za to dovoljenje od svojega očeta, če pa tega več ni, pa sodišče mora dovoliti. In kaj je državo nagnilo, da je tak zakon izdala? Gotovo skrb, naj bi se ljudje ženili šele takrat, ko so za to zreli, da bi tako rodili tudi zdrave otroke.

Po drugih slovenskih krajih se ženijo mnogo bolj pozno. Na drugi strani Mure se malokatero deklo omoži pred 25. letom. Pa se nič ne sramujejo, da so „stare deklo“. Niti na misel jim ne pride, da bi se mlade ženile, ker pač ni te navade.

Pri nas pa spada deklo, ki je staro komaj 20 let, že med „stare“. Dekleta sama vsaj tako sodijo, zato se je pač treba omožiti pred dvajsetim letom. In tako niti ne vedo, kakšna so lepa deklška leta, ker se omožijo, ko še prav dekleta niso bila.

To je ena velika napaka našega ljudstva, ki jo bo treba na vsak način odpraviti, ker narodu samo škoduje. Ljudje so zmeraj slabše razviti. Danes je težko najti tako močnega dečka kakor so bili včasih, tako radi pravijo starejši. In imajo prav. Vzrok je pa v glavnem to, ker se premladi ženijo.

(Dalje prihodnjic)

Vesti iz bojišč

Na zapadni fronti. Glavno mesto Anglije London nima niti enega trenutka mirnega. Zračni napad nemških letal sledi drug za drugim. Tisoče bomb napravlja dan za dnem Londonu ogromno škodo. Angleški minister za zdravje je naštel zadnjih šest tednov 10.000 mrtvih in 15.000 težko ranjenih. Naglasil je, da morajo vsi prebivalci Londona, katerih navzočnost za službeno delo ni nujno potrebna, zapustiti mesto. Ker se izpraznjen mesta ni vršila po zaželeni hitrosti, je vlada začela segati po prisilnih sredstvih. Nemška letala neprestano bombardirajo južnovzhodna angleška mesta in s tem je v veliki meri ovirano trgovsko življenje, zlasti v trgovinah. — Vendar angleški ministri predsednik sir Churchill neprestano govori o zmagi Anglije. V svojem govoru, ki ga je imel zadnji ponedeljek zvečer v radiu, je naglasil:

„Anglija še vedno obvladuje kakor prej morje in spomladi 1. 1941. bo obvladala tudi v zraku.“ — Angleški letalci ravno tako neprestano obiskujejo Berlin in druga nemška mesta, morajo pa svoje napade hitro končati, ker je obrambni ogenj premočan. Angleži so imeli v preteklem tednu tudi velike izgube pri vojnih ladjah.

Na Sredozemskem morju. Prejšnjo nedeljo ponoči je bila pomorska bitka v Črnem morju med italijanskimi rušilci in angleškimi vlačilci. Borba je trajala vso noč do jutra. Po italijanskih poročilih je bilo potopljenih 6 angleških trgovskih ladij, več drugih ladij pa poškodovanih. — Z veliko pozornostjo sledi svetovna javnost potovanju angleškega vojnega ministra Edena v Egipt. Ob tej priliki hoče arabski svet, kakor tudi Turčijo in Grčijo pridobiti za vstop v vojno. Turčija bo že v kratkem mobilizirala 4 in pol milijona mož in tudi Grčija se

upira novim načrtom osišča. Egipt se pa po nemško-italijanskih poročilih vedno bolj naslanja na osišče. — V Berlinu je zbudilo v političnih krogih nekoliko pozornost naziranje, po katerem bo današnja vojna odločilno končana na Sredozemskem morju. Zato pojasnjujejo sestanek med Hitlerjem in Lavalom, Hitlerjem in Francom, Hitlerjem in maršalom Petainom v tem smislu, da hočejo nuditi Franciji poseben mir, nato pa bi se francosko, italijansko in špansko brodogradništvo združilo in v Sredozemskem morju zadalo angleškemu brodogradništvu odločni udarec. — Jasno je, da si velesili osišča na vsak način zelo prizadevata, da bi ta odločitev padla že pred ameriškimi volitvami in s tem preprečili Združenim ameriškim državam vstop v vojno.

Na daljnem vzhodu. Burmansko cesto Japonci vedno neprestano obmetavajo z bombami. Japonska in Amerika se oborožujeta z veliko naglico. Vsaka izmed njih dobro sluti, kaj jima bodočnost utegne prinesiti.

Angleži izgubili enega izmed največjih oceanskih parnikov na svetu. Dne 26. oktobra so Nemci bombardirali iz zraka zahodno od Irske eno izmed največjih angleških prevoznih ladij „Empress of Britain“ (42.000 ton). Mnogo ljudi je bilo ubitih, 643 ljudi je ostalo pri življenju. Med potniki je bilo mnogo žensk in otrok. Najmlajši potnik je bil 11 mesecev staro dete, ki si ga je neki mornar privezal na hrbet, da je priplaval do rešilnega čolna. Ladja sama je zgorela, dokler jo končno ni potopila podmornica.

Italijanske čete so že prišle na grške otoke. V zvezi z najnovejšimi dogodki okoli Grčije, so se že italijanske čete izkrcale na nekaterih južnih otokih Grčije. Tudi angleške vojne ladje so že na poli v Grčijo. Kako se bo Grčija branila? Grška armada je sicer dobra, toda manjka ji moderno orožje, nima skoraj nič motoriziranega orožja in letalstvo je zelo pčilo.

Po državi

Obisk prosvetnega ministra v Zagrebu. Prosvetni minister dr. Korošec se je prejšnji teden mudil v Zagrebu, kjer je obiskal dr. Mačka, bana dr. Subašiča in druge odličnike. Drugi dan je obiskal znano hrvatsko romarsko božjo pot Majko božjo Bistričko. To je bil prvi obisk dr. Korošca v Zagrebu, odkar je bil sklenjen sporazum s Hrvatsko.

V Rakovici pri Beogradu so pretekli teden odprli prvo tovarno avtomobilov v Jugoslaviji.

Na poti iz Beograda v Zagreb se je pretekli teden razbilo potniško letalo. Letalo je namreč padlo pri Borovu, kjer ima Bata velike tovarne čevljev, se razbilo in zgorelo. Nesreča je zahtevala sedem smrtnih žrtev, med njimi tudi življenje pilota Otmarja Krepela, ki je po rodu Slovenec. Le nekaj potnikov je bilo rešenih.

Prehranjevalni banovinski zavod v Ljubljani. Kakor smo že poročali, je banovina v Ljubljani ustanovila zavod za prehranjevanje, ki ima nalogo preskrbeti Slovenijo s čim boljšo prehrano. Zanimivo je pri tem, kako se kratkovidni komunisti prehitro zaletijo. Oni namreč agitirajo, naj bi naša država dobivala mast iz Sovjetske Rusije. Ker, tako dopovedujejo naši komunisti ljudem, ima Rusija velike zaloge masti. Mi pa vemo, da se je sovjetsko trgovsko odposlanstvo trudilo pri naših gospodarstvenikih doseči, da bi se mast iz Jugoslavije izvažala v Sovjetsko Rusijo. Seveda se jim to ni posrečilo, ker jo mi sami potrebujemo. Iz tega se vidi, kako prozorni so nameni komunistov pri lahkovernih ljudeh.

Izgube jugoslovanske trgovske mornarice. V sedanjí vojni je bilo uničenih sedem jugoslovanskih ladij s skupno tonažo 45.300 ton. Te ladje so bile: Carica Milica, naša največja trgovska ladja, Labud, druga največja trgovska ladja, Slava, Rab, Vido in Orao.

Omejeno število židovskih srednješolcev. Po novi odredbi ministra prosvete dr. Korošca je omejeno število židovskih učencev na srednjih šolah, kakor tudi na univerzah. Število židovskih učencev na srednjih šolah sme biti le toliko, kolikšno je številčno razmerje med židovskim in ostalim prebivalstvom. Tako so v prvi razred gimnazije sprejeli v Beogradu, Zemunu in Pančevu le 108, v vardarski banovini 33, v drinski 18, v donavski 28, v moravski 4, v dravski pa samo enega in sicer na gimnaziji v Soboti. Vsi drugi so bili odpuščeni. — Tudi na beograjski univerzi se je na novo vpisalo 118 židovskih dijakov, dočim so jih po novi odredbi sprejeli le 17.

Njegovo Vel. kralj Peter II. na poučnem potovanju po Srbiji. Nj. Vel. kralj Peter II. je v spremstvu kneževiča Aleksandra potoval po nekaterih krajih Srbije, kjer je bil deležen povesod toplega sprejema od strani ljudstva. Iz Beograda je šel v Kraljevo, kjer si je ogledal letalski zavod potem se je podal v starodavni žički samostan, kjer se je ustavil na grobu Štefana Prvovenčanega. Odtod je šel v Vrnjačko Banjo, kjer si je ogledal kopalniške naprave. Nato je potoval v Kragujevac, kjer si je ogledal vojno tehnični zavod, tovarno orožja in vojaško obrtno šolo. Nato se je čez Oplenac odpeljal nazaj v Beograd.

Nemčija kupuje ovce v naši državi. Doslej je naša država prodajala ovce v Grčijo. Seveda pride pri tem v poštev kot glavni prodajalec Južna Srbija. Sedaj jih pa kupuje tudi Nemčija. Samo meseca oktobra je šlo iz naše države na Dunaj 22.000 ovc. Za mesec november je pa tudi zajamčeno 20.000 za dunajski trg. Razumljivo je, da so se vsled tega zanimanja cene dvignile in je to za siromašne južne srbske kraje lep dobiček.

Slovesnost na Cetinju. Na Cetinju so zadnjo nedeljo položili temeljni kamen za bolnišnico. Ob tej priliki je imel g. Cvetkovič, predsednik vlade, lep govor ter je med drugim tudi dejal: „Nobena država ni zgrajena na več kosteh in žrtvah kakor je zgrajena naša domovina. Menda noben narod ni tako drago plačal svoje svobode kakor ravno naš narod.“

Glasi iz Slovenske Krajine

Zasluzno odlikovanje. Naš, na narodnem, prosvetnem in cerkvenem polju delaven dekan g. *Ivan Jerič* je bil odlikovan z redom Jugoslovanske krone IV. stopnje za zasluge, ki jih je v zadnjem času izvršil za ureditev cerkveno-državnih odnosov s posebnim ozirom na Slov. Krajino. Naš list se svojemu zvestemu sodelavcu z radostjo pridružuje iskrenim čestitkam k zaslužnemu odlikovanju.

G. Camplin na bolezenskom dopusti. Gospod Camplin Ivan, bivši izseljenski duhovnik v Franciji i škofovski osebni tajnik, so na živcih zbežali. Že z Francije so prišli zavolo napornoga dela jako izdelani domo. Teška lendavska fara z uredništvom „Novin“ njim je naklala znova veliko breme. Zato so onemogli i zaprosili pa tudi dobili več mesečni dopust. Med časom dopusta, koliko njim zdravje dovoli, do se pripravljali na izpit za doktorat bogoslovja. Prosimo vse, šterim so bili na pomoč, naj molijo dosta za njih, da ozdravijo i pridejo do časti bogoslovnoga doktora, ka do nam z vucenostjov i svetim življenjem povekšavali lubezen do Boga.

Lovski blagor. Žakupnik občinskega lovišča v Selu na Goričkem g. Jakiša Franc je 1. 1938. ustrelil na tem lovskem okolišču 19 lisic, 1. 1939. pa 21 lisic. Ta lov na lisice mu je prinesel, zlasti lisičja kožuhovina, čedno vsoto denarja.

Napredovanja. Na ukaz kraljevega namestništva so napredovali v Slov. Krajini naslednji učitelji in učiteljice: v *Soboti*: Kramberger Josip, Justin Marija in Šantel Miroslav; v *Bakovcih*: Horvat Janko; v *Čentlbi*: Kolarič Josip; v *Lendavi*: Virant Stan-ko. Vsem čestitamo!

Nastavljena sta za učitelja g. Miki Antauer, sin šol. nadzornika g. Antauerja, v Gomilice, g. *Koloman Čarni* v Prosenjakovce.

Premeščeni so: v *Fikšince*: gđc. *Sabina Šerak* iz Predanovcev; v *Nedelico*: g. *Miroslav Vrečko* od Sv. Sebeščana; v *Dolnje Slaveče*: gđc. *Karolina Lušin* iz Bizeljskega. Sploh pa še na naših šolah manjka zelo veliko učiteljskih moči. V lendavskem srezu manjka na posameznih šolah še 20 učnih moči in sicer: po *ena učna moč* v Benici, Dol. Bistrici, Lendavi, Gaberju, Gor. Lakošu, Ižakovcih, Kobilju, Mali Polani, Veliki Polani, Odrancih, Petišovcih, Pincih, Gomili-
cah in Trnju. Po *dve učni moči* so še potrebni v Dobrovniku, Črensovcih in Srednji Bistrici. — Upamo, da se bo tudi to izpopolnilo!

Martinovo proščenje v Mart-jancih, kakor sporoča župnijski urad, bomo letos izjemoma obhajali prihodnjo nedeljo t. j. 10. novembra in ne na Martinov god sam.

Pri okrajnem sodišču v Kranju je nameščena za uradniški pripravnico gđc. *Ivica Neržima*, hčerka bivšega upravitelja v Gančanih.

Senik do tal pogorel. Pri posestnici Lanjščekovi v Fokovcih je izbruhnil ponoči požar, ki je upepelil ves senik. Nesrečo je še pospeševal močan južni veter, tako, da je škoda 37.000 din, ki pa je krita z zavarovalninino. Zanimivo pri tem je tudi to, da sta domača gospodinja in hčerka mirno spale, šele močna svetloba in prasketanje ognja ju je prebudilo iz spanja.

Kradejo kakor srake. Francu Jančarju, posestniku v Bakovcih so neznani tatovi izmaknili iz čebelnjaka tri panje, jih zanesli daleč v stran na travnik, kjer so pobrali iz panjev satorje z medom. S tem so mu neznani dolgoprstneži napravili okrog 600 din škoda. — Nekemu drugemu posestniku so pa odnesli piščance. K sreči so prijatelja tuje lastnine izsledili v osebi mladega dečka.

Prvi sneg. Po deževnih dneh se je ozračje razhladilo, dobili smo slano. Zadnjič v noči od nedelje na pondeljek pa prvi sneg. Tako nam je „Šumen“ prinesel prvi sneg. Bil je moker in težek in je razumljivo, da je napravil škodo po vrtovih in sadovnjakih. V torek je zopet začel ta beli blagoslov ves dan padati na zemljo, kjer še čaka repa, zelje in ajda. Upamo, da se ne bo dolgo držal.

Na podporo Novin je poslal O. Birola z Novoga Marofa 26:50 Din. Bog povrni!

Na Srednjo Bistrico dobimo novo učno moč v osebi gđc. *Olge Zorn*, ki je doslej službovala v Budincih.

Blagoslovitev novega križa. Zadnjo nedeljo je v Dolgi vasi na hribčku Dolec blagoslovil lendavski župnik g. *Bakan Štefan* novi križ. Križ je lepo izdelan in ga je dala postaviti Kulčarjeva žena.

V vasi Gomilice so pretekli teden nenadoma pogrešali 5 stotov prosa. Proso so našli v nekem „pin-tešu“. Dognalo se je, da so tatovi bili sami mladi fantje, ki se po nedeljah in svetkih hodijo v točilnice učiti poštenja. In taka mladina bi naj bila ponos domovine?

„Rajši sem v Jugoslaviji leto dni v zaporu, kakor na Madžarskem le en dan na svobodi“ je razočarano izjavil g. *Király*, ki je po znanih lendavskih dogodkih pobegnil na Madžarsko, sedaj pa se je skesano vrnil. Uvidel je, da se življenje v Jugoslaviji sploh ne da primerjati z življenjem na Madžarskem.

Jesenski plemenski sejem v Beltincih. Dne 24. X. t. l. se je vršil v Beltincih plemenski sejem za biki simodolske pasme Prignano je bilo na sejmu 60 plemenskih bikov, katerih kakovost je bila prav dobra. Od 60 bikov bilo 39 prodanih, 13 ocenjenih ter 8 neocenjenih je ostalo neprodanih. Vseh 39 plemenskih bikov je bilo prodanih za skupno vsoto 167.800 din. Cena plemenskim bikom je bila od 9—12 60 din po 1 kg žive teže. Povprečna cena je bila po 11— din kg, ali 4300 din po 1 kom. Najboljši bik je bil prodan za ceno 6300 din. Plemenske biki je nakupila kraljevska banska uprava in sreski kmetijski odbori za sledeče kraje: Ljubljana-mesto, Ljubljana-okolica, Škofja Loka, Ljutomer, M. Sobota in Lendava. Kupci in prodajalci so bili zelo zadovoljni z ceno, kakovostjo živine in organizacijo plemenskega sejma.

Po svetu

Obnovitev Katoliške akcije v Španiji. Katoliška akcija, ki jo je v Španiji uničila državljanska vojna, je zopet oživila in svoje organizacije obnovila. Pred kratkim je bilo prvo veliko zborovanje, ki je bila obenem tudi javna slovesnost za tiste tisoče, ki so pri preganjanju v Madridu dali svoje življenje za Kristusa. Mašo za pokojne je opravil apostolski nuncij Mgr. Cicognani. Nato je imel škof Barbado slovesno pridigo, kjer je naglasil, da so člani Katoliške akcije čete, ki imajo posebne pravice pa tudi dolžnosti, da vedno namreč zagovarjajo vero tudi takrat, če bi jih to stalo življenje.

Celine na potovanju. Učenjaki vedo povedati, da se celine, kakor Amerika in Evropa, čeprav se zdi, da so trdno povezane z zemljo, vendar gibljejo in zblizujejo. Mi vemo, da je suhe površine na naši zemlji le ena petina, vse drugo je morje. Tako da pravzaprav plavamo v svetovnem morju. Seveda mi to komaj zaznamo. Vendar pa učenjaki trdijo, da se na ta način Evropa stalno približuje „novemu svetu“ in sicer se bližujeta Evropa in Amerika na leto za 16 cm, kar je seveda zelo majhna hitrost. Toda veliko otočje Gronlandije se giblje pa zares in resnično proti ameriški celini. In sicer se približa Gronlandija vsako leto za 32 metra. To je že pa lepa hitrost. Če bo šlo v tej hitrosti naprej, bo Gronlandija v 4.000 do 5.000 letih trčila v Kanado. In Bog ve, če ne bo ta trk tako močan, da se bo zemlja zdrobila. Kaj je vzrok temu gibanju, si še učenjaki niso edini in na jasnem.

Denar mu je rešil življenje. Neki delavec iz Ujezda na Češkem je delal v nekem kamnolomu, ko mu je nenadoma padel iz žepa enokronski kovanec in se odkotalil nekaj korakov v stran. Delavec je prekinil delo in šel iskat denar. V tistem trenutku pa je pridrela mogočna skala na tisto mesto, kjer je delavec še pred nekaj sekundami delal. Zdaj je denar res rešil delavcu življenje.

Najdražji sad na svetu. Najdražji sad na svetu smatrajo danes redko in maloznano „Adamovo jabolko“, ki v Evropi raste le v nekaterih krajih Grčije. Adamovo jabolko je na zunaj podobno citrini in je neužitno, ker je meso zelo bridko in je polno semenja. Čemu je potem ravno ta neužitni sad najdražji? Adamovo jabolko namreč služi za parfumiranje (nadišavljenje). Debela čašica je vedno nežna in njen vonj zadostuje, da napolni veliko hišo za tedne dolgo s svojo dišavo. Adamovo jabolko ima tako visoko ceno tudi radi tega, ker sad potrebuje več let predno dozori.

Bela kraljica med divjaki v Avstraliji. Amerikanski raziskovalec

Pavel Wilhington je končal svoje potovanje po Avstraliji in se sedaj vrnil v New-York. Pravi, da je odkril veliko redkost. Pri nekem rodu Avstralcev je naletel na belo ženo s kostanjevimi lasmi, ki so se ji vsi divjaki pokoravali kot kraljici in so jo slepo poslušali. Raziskovalec je z njo govoril in jo vprašal po njeni usodi. Izvedel je, da je pravzaprav Angležinja, ki se je pred dvanajstimi leti rešila s potapljaške ladje in priplavala do avstralskega obrežja. Divjaki so jo sprejeli in je niso več izpustili. Ona se je popolnoma navzela njihovih navad in svoj materinski jezik je že popolnoma pozabila. Ko jo je nagovarjal, naj se vrne med belokožce, je izjavila, da raje ostane vladarica med črnici.

Odkod bombniki in protiletalski topovi?

Bombniki in protiletalski topovi, ki dan za dnem napolnjujejo cele strani časopisov in vznemirjajo živce ljudi, so mnogo mlajšega izvora, kakor si mi mislimo. Saj niti ne izhajajo iz svetovne vojne, ampak oboje se je rodilo komaj pred dvema letoma v Mehiki.

L. 1912. je namreč divjala v Mehiki državljanska vojna. Saj jih je že bilo nešteto, odkar stoji Amerika. General Obregon in njegovi privrženci so se borili proti obstoječi vladi. Oblegali so pristaniško mesto Gayamas, toda vsakokrat, kadar so se bližali temu pristanišču, sta jih vedno obstreljevali dve križarki iz pristanišča, vsled česar so se vselej morali umakniti.

V Obregonovem taboru je služil neki francoski letalec Madon in avstralski mehanik Dean. Oba ta dva moža sta gojila misel kako bi pločevinaste cevi napolnila z dinamitom in te preproste izstrelke metala iz svojega letala na obe nasprotni križarki. Kakor sta mislila, tako sta napravila. Letalec Madon je stopil v edino letalo, ki ga je premogel Obregonov tabor,

napravil nekaj krogov nad obema križarkama in vrget to preprosto bombo. Toda on še ni poznal zakonov težnosti, ki vladajo v ozračju in so njegove bombe zadele le pristaniške naprave, ki so bile popolnoma razdejane. Vendar je bil njegov uspeh izreden.

Nekaj dni za tem je zopet vzletel z novimi „bombami“. Znova je poskusil svojo srečo. Toda med tem tudi čete nasprotnikov niso živele v brezdelju. Oni so namreč na nekem gričku tik ob obrežju namestili nek top in sicer tako, da se je dal vrteti na vse strani, tako da so lahko vsako letalo, pa naj je prišlo od katerekoli strani, v katerikoli višini mogli naperiti svoj top in ustreliti. Tokrat pa je bil presenečen učinek na sovražni-kovi strani. Madon je moral svoje bombe odvrti kakor hitro je pač mogel. Seveda so večina popadale v morje in moral je naglo odleteti, da bi rešil svoje letalo, ki je predstavljalo celotno zračno letalstvo vlade. Na ta način so iznašli protiletalsko obrambo.

Občina Bogojina izmirjena

Že za časa, ko se je izvršila komasacija (pregrupacija) občin, je nastal pri nas spor zaradi sejmskih pravic. Bivša občina Bogojina je namreč od kneza Esterhazya kupila sejmske pravice z zemljiščem vred. Denar je dala Urbarijalna skupnost v Bogojini, pogodbo je pa z knezom delal občinski odbor. Občinski odbor je takrat naredil to napako, da je pogodbo z knezom on podpisal, ne pa odborniki skupnosti. Ko se je komasacija občin izvršila si je začela skupna občina lastiti pravico pobiranja sejmskih pravic. Urbarijalna skupnost je proti temu vložila pritožbo, ker je pač ona sejme kupila, toda pred državnim svetom je Urbarijalna skupnost propadla samo zaradi tega, ker v kupni pogodbi, ki so jo delali odborniki stare občine, ni bilo zapisano, da je Urbarijalna skupnost to kupila. Zato je potem zahtevala to pravico naslednica bivše občine Bogojine, to je, sedanja podobčina. Spor je bil predložen banski upravi. Banska uprava je pa sklenila, da izroči stvar občinskemu razsodišču. Med tem časom je pa prišlo do sporazuma med ob-

čino in podobčino na ta način, da z letom 1941. pobira sejmske pravice podobčina Bogojina. Jasno je namreč bilo za vsakega, da ima podobčina to pravico, saj ima v rokah listino, da je bivša občina, katero sedež ona nasleduje, kupila to pravico. In kupljena pravica se seveda ne more nikakor odvzeti. Podobčina Bogojina je pa pristala na to, da ne bo od občine zahtevala nobenih terjatev za ta čas, odkar je občina pobirala od sejmov. Zaradi tega izmirjenja je nastopilo v občini veliko veselje saj so si že vsi želeli, da se ta spor, ki ni nikomur koristil enkrat spravi iz dnevnega reda. Občina Bogojina ima namreč vse pogoje, da postane zopet ena vodilnih v lendavskem srezu kakor je to bila včasih in se vsi čudijo, kako je moral tako dolgo razdvajati ta enostaven spor naše občane. Gotovo je to, da so nekateri namenoma podpihovali strasti samo za to, da so lahko na ta račun živeli. Sedaj bodo pa vsi skupaj služno delali za napredek kraja Bogojine, Filovec, Ivanec in Bukovnice, ki zaradi tega spora niso sodelovale.

Zanimivo pismo našega izseljenca

Dobili smo od našega izseljenca pismo, kjer nam opisuje kako se mu je godilo v Franciji in sedaj v Nemčiji.

V Francijo sem prišel 19. aprila in sem že na drugi dan vedel, da sem zadel v slabo. Prišel sem namreč h gospodarju, ki je bil vse prej samo pošten ne. Imel je namreč navado prisvojiti si to, kar ni bilo njegovo. Tudi ni nič pomišljal, če je bil človek pri njegovem delu v smrtni nevarnosti. To je bila pri njem postranska zadeva. Bilo je namreč nekega dne v maju, ko prileti 48 nemških avijonov, na katere so Francozi streljali, kot bi bili zadnji dan našega vesoljstva. Seveda zadeli niso nič drugega kakor mojega konja izpred pluga, s katerim sem orjal. Tedaj je pa gospodar izprejel enega svojega in ga pripregel k mojemu še živemu, mojega mrtvega sva pa potegnili v stran in ti, Štefan, sedaj orji jaz ga grem domov ker je tukaj prenevarno za mene. In še več takih zgodb bi lahko napisal, da pa mi žali Bog ne dopušča prostor in tudi bi bilo za „Novine“ preobsežno. Naj omenim tudi, da nas je iz Francije rešilo majska kapitulacija Francije. Bilo nas je namreč več Prekmurcev, ki smo bili prisiljeni zapustiti Francijo. In ti smo bili: Hozjan Ignac iz Trnja, Pintarič Štefan od Lipe, Žakóč Štefan iz Male Polane in pa moja malenkost.

Sedaj smo čez noč postali rudarji in to poklicni rudarji zato ker so nam zaupali najboljše dela v rudniku. Delamo 600 metrov pod zemljo pa še nismo najgloblje, ker je naš premogovnik globok 900 m. in je tretji največji v Nemčiji. Imenuje se Bochum. Delo imamo dobro in še zadosti dobro plačano. Hrano katero dobivamo v cehovskih baraki, kjer tudi stanujemo je dobra in močna ter je dobimo zadosti, kar je dokaz, da se v Nemčiji še vojna nič ne pozna in je še vse tako, kot je bilo pred petimi leti. Tudi uživamo tukaj vso prostost in smo enakopravni z nemškimi delavci in če Bog da in sreča junaška, bomo božične praznike praznovali v krogu svojih domačih, ker namreč po nemškem delavskem pravilniku, dobimo po tri mesečni službi dva tedna dopusta, katerega se radi poslužimo. Vas priščno pozdravljam!

Hidič Štefan

Ostra zima.

A. „Joj, da je ostra zima.“

B. „To še ni nič. Če te kdo v Sibiriji pozdravi z: Dobro jutro, ta glas takoj zmrzne in šele opoldne se raztali in slišiš pozdrav.“

Življenje v zakloniščih

Gotovo zanima naše čitatelje, kako je preskrbljeno za one, ki si morajo pred ognjem in razdejanjem letal iskati zatočišča po zakloniščih? Glavni namen letalskih napadov je poleg razdejanja in uničevanja namreč tudi malodušje in obupanost med civilnim prebivalstvom.

Toda že prve praktične preizkušnje v španski državljanski vojni so bile presenetljive: tuji častniki v Barceloni so bili začudeni, ko so videli, kako se je prebivalstvo hitro privadilo bombardiranju iz zraka.

Vsekakor moramo pomisliti, da je bombardiranje v Londonu, Berlinu ter po ostalih angleških in nemških mestih neprimerno močnejše, kakor je bilo v španski državljanski vojni. Vendar se vsaj po poročilih, ki prihajajo kakor z ene, tako tudi z druge strani, da sklepajo, da se je prebivalstvo že tudi na Angleškem in Nemškem privadilo na jekleni dež z neba. V angleških in nemških krogih slišimo pripovedovati celo o šalah v zvezi z zračnimi napadi.

S. Smithom sploh ne moreš več govoriti, odkar je krogla udarila v njegovo hišo, tako je ponosen, je napisano pod neko sliko v angleškem šaljivem listu „Punch“. „Moja žena pravi, da nočijo ne bo šla v zaklonišče, ker si je pozabila izposoditi roman, pa se boji, da ji bo dolgčas“, se šali neki mož zopet v istem listu. Londonsko časopisje poroča o zračnih borbah po načinu poročevalcev pri nogometnih igrah. „V prvem polčasu (do polnoči) je bila igra neodločna; končni izid 15 sestreljenih proti 5 zgubljenim.“

Nič drugače ni v Berlinu. Tudi berlinska šaljivost ni umrla med ropotanjem Hurricanovih motorjev. Berlinčan želi zvečer svojemu sosedu SOS (Schlaf ohne Sirene, želi mu, da bi lahko celo noč spal in da ga ne bi prebudila sirena), ali Bo-lona, (Bombenlose Nacht, noč brez bomb), ali Gesche (Gesunden Schlaf im Keller, zdrav spanec v kleti) itd.

V pogovorih med prebivalstvom slišiš največ šal na račun spanja, vendar je zadeva bolj resna. Vso drugo škodo, povzročeno z napadi lahko popravijo. Nihče in nič pa ne more nadomestiti neprespanih noči ljudem, ki morajo podnevi zopet na delo.

Ste nam našli novega čitatelja?

Uredba o odpovedi stanovanj in poslovnih prostorov

Ministerski svet je na podlagi čl. 1 uredbe o spremembi obstoječih in izdajanju novih predpisov na predlog pravosodnega ministra predpisal uredbo o omejitvi pravic hišnih posestnikov glede odpovedi stanovanjskih in poslovnih prostorov. Uredba se glasi:

§ 1. Hišni posestniki sme odpovedati v najem dano stanovanje ali poslovne prostore v naslednjih primerih:

a) če stanovanje ali poslovni prostor potrebuje zase ali za oženjene sinove, oziroma omožene hčere za stanovanje ali za izvrševanje gospodarskih poslov;

b) če obstoji potreba, da se hiša podre zaradi zgraditve nove stavbe;

c) če najemnik ne plača dolžne najemnine najpozneje v roku meseca dni, računajoč to od dneva, do katerega je bilo plačevanje dogovorjeno, v kolikor s pogodbo ne bi bilo določenega kaj ugodnejšega za najemnika;

d) če najemnik uporablja ali izkorišča prostore v druge namene, t. j. v namene, ki so v nasprotju z njihovim praviim namenom ali s pogodbo, ali pa jih proti določbam pogodbe odda v podnajem, ali jih namenoma kvari, oziroma jih zanemari in uporablja tako, da se kvarijo;

e) če najemnik ali njegovi do-

mači, ali pa podnajemniki v njegovem stanovanju nemoralno živijo, oziroma dopuščajo, da to drugi delajo ali pa če s svojim vedenjem v stanovanju ali na dvorišču otežujejo v znatni meri hišnemu lastniku ali drugim najemnikom bivanje v dotičnem poslopiju;

f) če bi bil najemnik ali kak član njegove družine na sodišču obsojen zaradi kaznivega dejanja, izvršenega v škodo hišnemu lastniku ali članu njegove družine, razen v primeru, če je bil hišni lastnik ali član njegove družine za kaznivo dejanje proti časti ali telesu izzvan.

§ 2. Vse določbe najemninskih pogodb, ki so bile sklenjene ali se bodo sklenile in ki bi bile v nasprotju s predpisi iz prejšnjega paragrafa, se razveljavljajo.

§ 3. Določbe te uredbe veljajo v primeru prodaje poslopja tudi za novega lastnika.

§ 4. Odpovedi, ki so bile izvršene do uveljavljanja te uredbe, v kolikor do tega dne niso postale pravomočne, se bodo presojale po določbah te uredbe.

§ 5. Uredba stopi v veljavo na dan objave v „Službenih novinah“ in njena veljavnost preneha po letu dni od dne, ko je stopila v veljavo.

Z A L A R M A R I J A :

Gospodinja pripravlja bolniku neslano hrano

O inozemskih ali prekomorskih dišavah. Pri neslani hrani, kakor smo se zadnje že razgovarjali, imajo veliko in važno vlogo začimbe in dišave. Na splošno smo proučevale domače dišave, ker so najbolj zdrave, najcenejše, znati moramo pa tudi natančno uporabo inozemskih dišav in začimb, ker velika izprememba v jedilniku brez soli zahteva temeljito znanje, kako z dišavami ravnati, da vsaj ne bodo vsled preobilice škodovali ali jed skvarili. Teh začimb in dišav jemljimo malo in šele tedaj, če bolnik hrane brez začimb več živati ne more. Mlečni zdrob osladkan in zabeljen je dober brez soli, še boljši pa bo, če vmes vmešaš ali ribizeljev sok, ali nekoliko vode in sad od suhih krhljev, sliv, hrušk, suhih črešenj. Sok in lupina od citrone je zelo okusna vmes. Cimet naredi to jed dišečo in se na sol ne spomni bolnik, ker jed dobro tekne. — Cimet je še dober v kompot, v pecivo v mlečni močnik. Lahko ga daš nekoliko v kruh, bolje diši. Dobiva se cimet iz otoka Ceylon, je pa po vsej Sloveniji priljubljena dišava. Tudi v čaj ga dajejo Prekmurke. Če je bolnik zelo živčno slab, namoči le skorjo v jed. Zdrobljen cimet je za bolnike, ki so živčno še krepkejši. — Zelo znana nam je vanilija. V stroku poznaš dobro vanilijo, če ima polne, debele stroke in če se konice ne cepijo, a stroki se lepo odlomijo in so temne barve. Vanilija ne muči živcev. Lažje jo bolniku mešaš v jed, ker njemi dišeči atomi ali delci niso tako

strupeni kot so druge začimbe n. pr. kofein, ki ga v kavi dnevno uživamo. V čokoladi je največkrat vanilija, pa tudi v pecivu, v kompotu, v raznih kuhinjskih in mlečnih jedilih. Za izpremembo jed ugaja, a mnogo vanilije se tudi naveliča bolnik. — Lorber je pravzaprav inozemska dišava, ker ga k nam uvažajo iz inozemstva. Suho listje daj v fižol, v omake, v jesi, v prikuhe, v konzerve od mesa, ako doma sama meso konzerviraš. — Poper, črn in bel je sad poprovega grma. Poper zelo slabo vpliva na živce. Dolgo bolan človek je živčno zelo občutljiv, torej s poprom le ne preveč v jedi. Daje se pa v juhe, v prikuhe, tudi v pecivo, ki ima po popru svoje ime. V mnogovrstne omake in na meso se poper potrese. Celo na mehko kuhana jajca, na surovo špinačo solato, na zeljnató solato in na kumarovo solato, v majonezo, vsepovsod se daje poper. Bolje pa je za bolnika, če shajaš brez popra ali ga daj le za duh, da jed zadiši, ne da poper prevladuje v jedi. To pravilo velja tudi za zdrave. — Nagelj-nove klinčke dajemo v čaj, v med, med orehe, v gobe, v slive, v riž, v kašo, v razne kvaše. — Pimet se dobiva iz Jamajke. Služi za omake, za klobase, za razne solate. — Muškato cvet je rumen kot pomarančna lupina in se daje v juhe in omake, pa tudi v obare, a prav malo. Cvet je lupina od muškatovega oreha. V lečo je prav dober. To vse je končno odvisno od tega, kateri duh bolnik ljubi.

Ko bi me ljubila...

Ko bi me ljubila, bil bi žuboreč studenec, iz katerega bi pesem lila se v sonetni venec.

V tih večer bi se rodila v srcu rožna mi pomlad, z zarjo bi me poljubila, bil bi zopet mlad.

Rožice bi spet dobile svoj mameč opoj, veje bi mi zopet pilo raz obraza znoj.

Težke dni bi mi sladila, pesem lila bi v srce, ko bi se nad mé sklonila in mi božala roké...

K. I.

Za novo sezono prinašamo

RADIOAPARATE

Minerva, Orion, Körting, Sachsenwerk, Hornophon, Mende, Braun, Graetz, z dvoletnim jamstvom.

Baterijski aparati so opremljeni z D elektronikami, delujejo brez akumulatorja. * Predvajanje aparatov brezobvezno - ceniki franco.

Dolgoročno odplačilo!

RADIO

NEMEC

M. SOBOTA

I 284/40

Dražbeni oklic

Dne 9. decembra 1940 ob 9 uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 23 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga: k. o. Renkocvi vl. št. 42 B 38/c 5/168-ink parc. št. 353 pašnik sedaj stavbišče, dvorišče in sadovnjak s hišo št. 134 in gosp. posl.; k. o. Turnišče vl. št. 195 B 16/c 1/112 parc. št. 470 travnik, vl. št. 1274 pod B 11/c, 1/28 parc. št. 759 njiva in pašnik, sedaj njiva; k. o. Bogojina vl. št. 669 B 33/c 1/112 parc. št. 780 vinograd.

Cenilna vrednost: Din 1.740.—

Najmanjši ponudek: Din 1.162.—

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se jih ne moglo več uveljavljati glede nepremičnine v škodo dražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

V ostalem opozarjamo na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča.

Okrajno sodišče v Dolnji Lendavi, odd. II. dne 10. okt. 1940.

MATIJA MALEŠIČ:

K r u h

POVEST SLOVENSKE KRAJINE

Ivan se vrne v sobo in šepne Ilonki na uho: „Oče gre po cesti. Morda pride sem.“

Ilonka pobledi. „Zakaj pa siliš na delo, ker ti ni sile?“

„Zakaj greš ti? Kaj te nisem prosil?“

„Pri meni je drugače...“ Ilonki zastane beseda. O daljnem svetu mu ne more pripovedovati, o revščini mu noče govoriti. Odmakne se od Ivana in stisne k materi.

Časar piše pogodbo, piše, piše.

Ritoper nekaj na tistem naroča Lini. Lina odhiti iz sobe. Geza se zmuzne za njo.

„Ta je pa lep!“ Horvat udari s pestjo po mizi, da odskočijo kupice in se zamajejo litri. „Pogodbo pišemo, Časar piše, piše. Kaj piše? Kaj vemo? Ko da nas ne briga. Na slepo ničesar ne podpišem.“

„Saj res!“ se oglašijo nekateri.

„Glavo izpolnim! To je tako sama formalnost!“ se obregne Časar.

Nekaterim zadostuje ta važna izjava. Gospod Časar že ve, kaj dela in kako je treba. Horvata ne premoči beseda, ki je ne razume. „Formalnost sem, formalnost tja. Ne podpišem, dokler ne vem, kaj je vse napisano.“

„Saj prebere!“ miri Ritoper. „Sicer smo se pa tako že domenili. Kakor smo se domenili, tako bo napisano.“

„Do dobra se še nismo domenili. — Kaka bo hrana? Kdo plača vožnjo?“

„Geza, tvoj nečak, je kuhar! Ali smo imeli že kdaj boljšega kuharja s seboj? Ko v Budimpešti po hotelih boste jedli.“

Nekdo se nasmeje.

Horvata ne zmede smeh, vendar o kuhi noče

več govoriti. „Kdo plača vožnjo? Napisano mora biti, sicer nas v jeseni oslepariš za nekaj težko prisluženih kil silja.“

„Horvat, pazi, kaj govoriš! Vožnjo vam plačam tja in nazaj! To vpišemo v pogodbo! Ne pozabi napisati, Časar!“

„Plače nam nisi še določil. Le obljubljal si jo.“

„Kar sem obljubil, dam in bo napisano. Povedal sem ti, koliko dobiš.“

„Premalo! Podlesnik daje po dve kili pšenice na mesec več.“

„Pa za žetveni mesec plača manj. Kje dobite tisti, ki boste vseh sedem mesecev delali, večjo plačo za julij ko pri meni? Po tristo kil pšenice, po tristopetdeset kil rži, po sto kil ječmena in po sto kil ovs! Tudi ženske plačam za julij bolje ko vsak drugi palir. Kdo plača bolje?“

„Kuhar!“ pove kratko Horvat.

„Ni res! I Podlesnik i Kuhar sta sklenila letos slabši pogodbi z veleposestvi kakor jaz. Nikomur nista mogla več obljubiti za julij ko jaz.“

„Meni sta že obljubljala več. Verenu najbrže tudi.“

„Če mu nista še več obljubila!“ vzklikne nekdo. Vse oči so uprte v Verena.

Ritoperju je vroče. Plaho pogleda Verena in ga prosi z očmi, naj ne pove, koliko mu je obljubil. Veren molči in pije.

„Pošten je Veren“, misli Ritoper in zmigne z ramo. „Horvat, pojdi h Kuharju, pojdi s Podlesnikom, če bolje plačata. Ali ko boš v zadregi, stopi tudi h Kuharju in Podlesniku. K meni ne pridi!“

Ko mrzla ploha deluje Ritoperjeve besede na Horvata. Vsi vedo, da tiči do grla v dolgovi pri Ritoperju in da ga Ritoper lahko zaduši, kadar se mu poljubi.

Časar piše, piše.

Horvat izpije kupico vina na dušek in si opomore. „Koliko dobi Veren?“

V Ritoperju kipi žolč. „Zasluži gotovo več ko ti.“

Horvat je trdovraten. Saj to je edina priložnost, da Ritoperju lahko ugovarja. „Koliko dobi?“

„Slišal boš. Tudi zanj napiše Časar.“

Veren dvigne glavo.

„Dobi Veren več ko jaz?“ sili Horvat.

„Rekel sem ti, da zasluži več.“

„Koliko dobi več?“

„I, sitnost! Koliko? Toliko mu napiše Časar ko tebi.“ Ritoper pomelje Verenu.

„Po deset kil pšenice dobim na mesec več ko drugi. Za sedem mesecev dobim torej sedemdeset kil pšenice več ko drugi možki. Petstodvajset kil pšenice dobim za vseh sedem mesecev, rži in ječmena in ovs! pa dobim toliko ko drugi odrasli možki. To napiši, Časar!“ Veren govori trdo, počasi in razločno ter zre ostro Ritoperju v oči.

„Oho, tako je to!“ Horvatu sili kri v glavo.

Ritoper zeleni v jezi. „Kaj se nisva domenila, kako napraviva glede priboljškov?“

„Tako sva se domenila.“

„Če ti kaj navržem, sem rekel...“

„Pisano mora biti, ali... ali pojdem s Podlesnikom.“

„Veren dobi, mi pa ne. Čujete, možje in fantje?“ Horvat ogorčeno vstaja, ko da misli oditi. Sovražno ga gleda Ritoper, na jezik mu silijo kratke besede: Plačaj, Horvat, plačaj svoj dolg takoj — pa pojdi! Obračunala sva! Če ne plačaš, naj poje bobeni! — Horvat je naglo pil in noče razumeti sovražnih pogledov. „Ali nismo možje ko Veren? Saj mu nismo nevoščljivi. Ali v pogodbo piše Časar, da dobi vsak odrasli možki toliko ko jaz, in ne toliko kolikor je obljubljeno Verenu.“

„Verenu navržem brez pogodbe, kolikor sem mu obljubil.“

„V pogodbi mora biti pisano vse, do zadnjega zrna.“

„Veren, ne začenjaj še ti!“

„Mi ne misliš napisati mesečno po deset kil pšenice več? Po petinideset kil pšenice na mesec in po petindvajset kil rži mesečno?“

(V drugo naprej)